

ปีที่ 16 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2563

ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีต่อพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้และทัศนคติต่อการเรียนสำหรับนักศึกษาวิชาชีวพฤกษ THE EFFECT OF USING ACTIVE LEARNING PROCESS ON LEARNING BEHAVIOR AND LEARNING ATTITUDE FOR INTERNSHIP STUDENT-TEACHERS

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 15 เมษายน 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 13 พฤษภาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 27 พฤษภาคม 2563

สร้อยญา เนตรธานนท์*

Saranya Netrthanon

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 2) เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการเรียนหลังการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 90 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ และแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนมีพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) แต่หลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแล้ว ผู้เรียนมีพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้เปลี่ยนไปจากก่อนเรียนคือ มีพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) โดยพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีมากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสามารถอย่างมีความสุข ($\bar{X} = 4.88$) ผู้เรียนแนะนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือเพื่อนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.83$) และผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.76$) ตามลำดับ ทัศนคติต่อการเรียนของผู้เรียนหลังเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) โดยในด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) ส่วนในด้านผู้เรียน ผู้เรียนคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนมีความสุขและอยากมาเรียนวิชานี้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, พฤติกรรมการณ์การเรียนรู้, ทัศนคติต่อการเรียน

* อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

e-Mail: sirikanya.net@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to compare the learning behavior before and after using an active learning process and study students' learning attitudes after using an active learning process. The sample used for the study consisted of 90 students, the 3rd year, on the academic year 2019, 1st semester, majoring in physical education and health education, Faculty of Education, Thailand National Sport University, Chonburi Campus, Thailand. They were purposively selected. The research instruments were active learning lesson plans, learning behavior evaluation form, and attitude learning test. The data were analyzed by mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD), and content analysis.

The results showed that before participating in the active learning management process, learners had learning behavior at a medium level ($\bar{X} = 3.08$), after the students learned through active learning management process, learning behaviors changed to the highest level ($\bar{X} = 4.57$). The learning behaviors that the students most embedded were the students who performed the activities happily ($\bar{X} = 4.88$) and the learning attitudes after participating in the active learning management process at the highest level ($\bar{X} = 4.58$).

Keywords: active learning, learning behavior, learning attitudes.

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ของผู้สอนในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ สามารถเสนอความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อกระตุ้นให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ตัวผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต หลักการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning คือ การนำวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาออกแบบแผนการสอนและกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน Active Learning จึงถือเป็นการจัดการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริม Student Engagement, Enhance Relevance, and Improve Motivation ของผู้เรียน (มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ออนไลน์, 2559) ดังนั้น การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่สอนได้ถูกต้องและลึกซึ้ง เกิดความคงทนถาวร ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้เป็นอย่างดี เกิดความสนุกสนานจากกิจกรรมที่จัดขึ้นในการเรียนการสอน สามารถบูรณาการความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (จิราภร อรรถพร และ ประกอบ กรณีกิจ, 2558, หน้า 123) สอดคล้องกับแนวคิดของ Sweeller (2006) ที่ว่าการเรียนเชิงรุกเป็นการเรียนการสอนที่ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ และจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนในการลงมือกระทำมากกว่าการเรียนที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว และแนวคิดของ Bonwell and Eison (1991) ที่ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสมือปฏิบัติด้วยตัวเอง และเกิดกระบวนการคิดในสิ่งที่ปฏิบัตินั้นๆเองจากการศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมาของผู้วิจัย พบว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการลงมือปฏิบัติจริงมากกว่าการฟังบรรยาย นั่นหมายความว่า ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะการแก้ปัญหา ต้องมีการลงมือปฏิบัติ (Chickering & Gamson, 1987) และมีงานวิจัยหลายงานที่พบว่า การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทางที่ดีกว่าการเรียนด้วยวิธีการฟังหรือวิธีการเรียนการสอนแบบเดิม อาทิ งานวิจัยของ สมจิต หนูพิชัย (2551) ที่ศึกษาผลการใช้วิธีสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่มแบบโต้เถียงต่อทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะเป็นผู้ที่มอบบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ บรรยากาศต่าง ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วม ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนฝึกคิดหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง หรืองานวิจัยของ บุญถิ่น อินดาฤทธิ์ (2556, หน้า 12) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาผ่านการเรียนการสอนภายใต้แนวคิดของการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการอาชีพเกษตร สายวิชาเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนลงมือกระทำในรูปแบบการทำโครงการเป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนนำความรู้มาประยุกต์กับทฤษฎีผ่านการสะท้อนความรู้สึกและสะท้อนคิดจากการลงมือปฏิบัติจริง สิ่งที่เกิดขึ้นคือทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ไปในทางที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ สุระ บรรจงจิตร (2551) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ Active Learning นอกจากจะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเองแล้ว ยังเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียน (life-long learning) ได้อีกด้วย

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนนักศึกษาวิชาชีพครูเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงสำรวจพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการเรียนรู้แบบที่ผู้เรียนเคยเรียน และศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยออกแบบขึ้น เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม

การเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปของผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น (collaboration) จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (activity-based learning) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเกม (game-based learning) เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม (team working) ประเมินผลตามสภาพจริงผ่านกิจกรรมกลุ่ม เกม และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (show and share) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทัศนคติต่อการเรียนของนักศึกษาหลังจากเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอีกด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อนักศึกษาวิชาชีพครูต่อไป

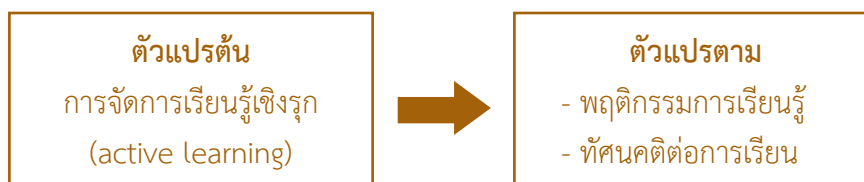
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาวิชาชีพครูมีพฤติกรรมการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนเรียน และมีพฤติกรรมการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับดี
2. นักศึกษาวิชาชีพครูมีทัศนคติต่อการเรียนหลังเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษาที่ 2562 ทั้งหมด 3 ห้อง จำนวน 90 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง จากการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 16 สัปดาห์ รวมเป็นระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น จำนวน 48 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติต่อการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการสอน จำนวน 12 แผน ซึ่งผู้วิจัยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (constructionism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา ฝึกให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้นี้ผ่านการหาคุณภาพด้านความตรงของเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item object congruence: IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.67

2. แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบประเมินผล 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.71-1.00 ความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.941

3. แบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เป็นแบบเลือกพิจารณา 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.71-1.00 ความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.836

4. แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. แบบบันทึกการสะท้อนคิดและถอดบทเรียนหลังจากเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยสำรวจพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการเรียนรู้แบบที่ผู้เรียนเคยเรียน ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ก่อนเรียน

2. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก รูปแบบกิจกรรม การวัดการประเมินผล เกณฑ์การวัดและประเมินผลในชั่วโมงแรกของกระบวนการจัดการเรียนรู้

3. ผู้วิจัยดำเนินกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตลอด 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง และเมื่อจบกระบวนการเรียนรู้แต่ละครั้ง จะบันทึกประเด็นปัญหาที่พบ ข้อสังเกต แนวทางแก้ไข และให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้หลังจบกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งด้วย

4. เมื่อจบกระบวนการจัดการเรียนรู้แต่ละหัวเรื่อง จะมีการประเมินผลผู้เรียนระหว่างเรียน (formative assessment) เพื่อพัฒนาการระหว่างเรียนของผู้เรียน

5. ภายหลังกระบวนการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมสะท้อนคิด ทำแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังเรียน และทำแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน

6. นำผลการสะท้อนคิด แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน และแบบวัดทัศนคติต่อการเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (description statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการสะท้อนคิดของผู้เรียนหลังจากที่เข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการสำรวจพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้เรียนกับกระบวนการเรียนการสอนแบบปกติหรือแบบเดิมที่เคยเรียนมา เปรียบเทียบกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้น พฤติกรรมการเรียนรู้ทั้ง 10 ข้อมีการเปลี่ยนแปลง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

พฤติกรรมการเรียนรู้	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน	3.30	.722	ปานกลาง	4.69	.793	มากที่สุด
2. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน	3.10	.470	ปานกลาง	4.76	.810	มากที่สุด
3. ผู้เรียนได้ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง	3.28	.511	ปานกลาง	4.30	.470	มาก
4. ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง	3.07	.576	ปานกลาง	4.55	.388	มากที่สุด
5. ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยในชั้นเรียน	3.03	.590	ปานกลาง	4.70	.733	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมการเรียนรู้	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
6. ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติในการทำกิจกรรมกับกลุ่ม	3.15	.822	ปานกลาง	4.62	.665	มากที่สุด
7. ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสามารถอย่างมีความสุข	3.26	.619	ปานกลาง	4.88	.422	มากที่สุด
8. ผู้เรียนมีวินัยและรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรม	2.53	.507	น้อย	3.93	.650	มาก
9. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย	3.06	.752	ปานกลาง	4.50	.449	มาก
10. ผู้เรียนแนะนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือเพื่อนในชั้นเรียน	3.04	.562	ปานกลาง	4.83	.815	มากที่สุด
รวม	3.08		ปานกลาง	4.57		มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยรวมก่อนเรียนเท่ากับ 3.08 คือมีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนค่าเฉลี่ยรวมหลังเรียนเท่ากับ 4.57 คือมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนที่เข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีพฤติกรรมการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปจากก่อนเรียนอย่างชัดเจน คือจากก่อนเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ระดับปานกลางเปลี่ยนไปเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ระดับมากที่สุด หลังเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีมากที่สุดหลังเรียน ได้แก่ ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสามารถอย่างมีความสุข ($\bar{X} = 4.88$) ผู้เรียนแนะนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือเพื่อนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.83$) และผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.76$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาทัศนคติต่อการเรียนของผู้เรียน

จากการวัดทัศนคติต่อการเรียนของผู้เรียนหลังการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งทัศนคติต่อการจัดการเรียนรู้และต่อผู้เรียน ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการประเมินทัศนคติต่อการเรียนของผู้เรียนหลังการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
การจัดการเรียนรู้			
1. แบ่งเวลาได้เหมาะสมกับเนื้อหา	4.35	.573	มาก
2. ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา	4.52	.665	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	4.74	.449	มากที่สุด
4. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้เหมาะสม	4.35	.775	มาก
5. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน	4.79	.412	มากที่สุด
ผู้เรียน			
6. ฝึกให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.57	.507	มากที่สุด
7. ฝึกให้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง	4.52	.511	มากที่สุด
8. ฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์	4.65	.487	มากที่สุด
9. นำไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้	4.52	.511	มากที่สุด
10. มีความสุขและอยากมาเรียนวิชานี้	4.74	.449	มากที่สุด
ภาพรวม	4.58		มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินทัศนคติต่อการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.58 คือผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยในด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.74$) ส่วนในด้านผู้เรียน ผู้เรียนคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนมีความสุขและอยากมาเรียนวิชานี้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมาคือ ได้ฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.65$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า หลังจากที่คุณเรียนเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น (จากระดับปานกลางเป็นระดับมากที่สุด) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าเน้นผู้สอน

เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้ส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน มีการประเมินผลร่วมกัน บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากเป็นผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สร้างบรรยากาศในห้องเรียน และให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง เรียนรู้ด้วยตัวเองจากกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การพูด การอ่าน การเขียน การค้นคว้าข้อมูล การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การนำเสนอชิ้นงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ล้วนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน จนสามารถนำความรู้ที่ตกผลึกได้เป็นความคิดรวบยอดจนได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ ด้วยรูปแบบของกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด ได้แสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้น สนใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของไพศาล เครือแสง (2556) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ผู้เรียนจะสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มี แยกแยะความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้เก่าที่มี สามารถประเมิน ต่อเติมและสร้างแนวคิดของตนเอง ซึ่งเรียกว่าการเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเรียนรู้ในระดับผิวเผิน ซึ่งเน้นการรับข้อมูลและจดจำข้อมูลเท่านั้น ผู้เรียนลักษณะนี้จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้วิธีการเรียน (learning how to learn) เป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีทักษะที่สามารถเลือกรับข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีระบบ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุกทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ การสอนเชิงรุกเป็นการสอนที่มีองค์ประกอบเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระเบียบ นับตั้งแต่ข้อมูลสู่การสอน ผลการสอน และการวิเคราะห์ผลเพื่อย้อนกลับมาพิจารณาข้อบกพร่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเมิตตา พูลสุขเสริม (2559) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีพฤติกรรมการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมากขึ้น และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนผลสรุปจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนและผลการสะท้อนคิดของผู้เรียน สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้คิดและทำร่วมกับเพื่อน การให้ผู้เรียนได้สร้างชิ้นงาน การให้ผู้เรียนอภิปรายเสนอความคิดเห็นต่อเรื่องที่เรียนและต่อชิ้นงานของเพื่อน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ฯลฯ ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีชีวิตชีวา และอยากมาเรียนทุกคาบ ไม่อยากขาดเรียน เพราะจะไม่ได้ทำกิจกรรมกับเพื่อนและขาดความต่อเนื่องของวิชานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัชส์ อินสุข, อภิชาติ อัจฉริยศักดิ์ชัย และธณภพ อัมทัต (2559) ที่กล่าวถึงผลการสะท้อนจาก

การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกในรายวิชาชีวเคมี พบว่าประโยชน์และคุณค่าที่เกิดกับนักศึกษาคือ ทำให้เรียนอย่างมีความสุข กิจกรรมสนุกสนาน ไม่เครียด ได้ความรู้ มีทักษะการสืบค้นข้อมูล มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้สอน และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ทั้งด้านการคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ทักษะการพูดนำเสนอ และทักษะการฟังผู้อื่น ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วม มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ มีความสุขกับการเรียน และนำไปประยุกต์กับรายวิชาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ก่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนควรชี้แจงขั้นตอนให้นักเรียนเข้าใจวิธีดำเนินการเรียนรู้ตามกระบวนการ เพื่อช่วยให้เกิดความร่วมมือกัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะได้ดำเนินไปอย่างราบรื่น สนุกสนาน รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ
2. กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งผลให้ใช้เวลานานกว่าที่กำหนด เพราะจะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนสามารถบริหารเวลาและยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนในภาคทฤษฎีและการสอนในทักษะปฏิบัติของนักศึกษาภายหลังการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ หรือตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เป็นต้น
3. ควรศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกแบบออนไลน์

บรรณานุกรม

จิรากร อรรถพร และประกอบ กรณีกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9, หน้า 122-136.

- บุญถิ่น อินดาฤทธิ์. (2556). พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาผ่านการเรียนการสอนภายใต้แนวคิดของการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการอาชีพเกษตร สายวิชาเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 1(3), หน้า 12-16.
- ไพศาล เครือแสง. (2556). *เทคนิคการสอนเชิงรุก เรียนรู้ประสบการณ์จาก Shelton College International ประเทศสิงคโปร์*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (2559). *การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุม* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.spu.ac.th/tlc/files/2013/05/km-activelearning-.pdf> [2559, 20 มิถุนายน].
- ศิริรัชส์ อินสุข, อภิชาติ อัจฉริยศักดิ์ชัย และธณภพ อัมพัช. (2559). การจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกรายวิชาชีวเคมี ตามกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช. ใน *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน* (หน้า 192-200). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สมจิต หนูพิชัย. (2551). *ผลการใช้วิธีสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิลิซึมร่วมกับเทคนิคการอภิปรายกลุ่มแบบโต้เถียงต่อทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.
- สมิตตา พูลสุขเสริม. (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) ของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ.
- สุระ บรรจงจิตร. (2551). Active learning ดาบสองคม. *วารสารโรงเรียนนายเรือ*, 8(1), หน้า 34-42.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. Washington, DC: School of Education and Human Development, George Washington University.
- Chickering, A. W., & Gamson, Z. F. (1987). Seven principles for good practice in undergraduate education. *The Wingspread Journal*, 9, pp. 1-10.
- Sweller, J. (2006). The worked example effect and human cognition. *Learning and Instruction*, 16(2), pp. 165-169.